

Menniskans pligter såsom medborgare och kristen : Föredrag på Good Templarl...

Lundquist, C A

54 F Br.

Polit. ekon.
Nytt.
(Pär)
o

MENNISKANS PLIGTER

SÅSOM

MEDBORGARE OCH KRISTEN

FÖREDRAG PÅ GOOD TEMPLARLOGEN "ÖRNENS"

I ÖREBRO ANDRA ÅRSFEST DEN 13 DECEMBER 1882

AF

C. A. LUNDQUIST.

Pris: 25 öre.

1883.

Observera annonsen på omslagets
sista sida.

Kungl. biblioteket

0 0000 000099426

MENNISKANS PLIGTER

SÅSOM

MEDBORGARE OCH KRISTEN

FÖREDRAG PÅ GOOD TEMPLARLOGEN "ÖRNENS"

I ÖREBRO ANDRA ÅRSFEST DEN 13 DECEMBER 1882

AF

C. A. LUNDQUIST.

ÖREBRO TRYCKERI-AKTIEBOLAG, 1883.

På fleres uppmaning har jag beslutit att till trycket befordra detta föredrag, och då en framstående medlem af Örebro samhälle, som åhörde detsamma, godhetsfullt lofvade att bestrida alla omkostnaderna för tryckningen, voro dermed äfven de ekonomiska hindren undanröjda.

Min önskan är, att denna lilla skrift måtte tjena till att undanröjda några missuppfattningar och göra åtminstone någon uppmärksam på good templarnes människovänliga sträfvanden.

Författaren.

För tvenne veckor sedan blef jag anmodad att hålla ett föredrag på good templar-logen Örnens årsfest, hvarjemte jag äfven uppmanades att uppgifva det ämne, hvaröfver jag ville tala. Föga betänkte jag vid svarets afgifvande den djupa och vidtomfattande betydelse som ligger i dessa ord: »Menniskans pligter såsom medborgare och kristen». Ehuru jag i viss mening kunde sägas hafva tagit vatten öfver hufvudet, ingaf mig dock en omständighet mod att söka infria mitt löfte: hoppet om, att det välvilliga öfverseende, som jag alltid rönt af det auditorium, som på denna lokal plägar samlas, äfven denna gång skulle komma mig till del. Samma hopp, som mig aldrig besvikit, lifvar mig i denna stund.

Af tvenne orsaker har jag valt detta ämne för mitt anspråkslösa tal. Då en kandidat söker inträde i en good templar-loge, gifver man honom den försäkran, att intet i våra lagar strider emot hans pligter såsom medborgare och kristen; och min uppfattning af ordens konstitution är, att ingen längre behöfver vara medlem af orden, än han finner arbetet stå i full öfverensstämmelse med sina medborgerliga och kristna pligter. Det är så långt ifrån, att good templarne i sin verksamhet företaga något, som skulle kunna vara farligt för samhällets bestånd, att de fast hellre på allt sätt söka att såsom upprättade, lyckliggjorda och laglydiga medlemmar återgifva åt samhället de medborgare, som af rusdryckerna blifvit i större eller mindre mån förderfvade. Denna sak måste om och om igen betonas, på det att våra motståndares med en skakning på hufvudet framkastade misstydingar af vårt arbetssätt måtte betagas all verkan, och på det att ingen, som verkligen vill sina medmenniskors bästa, måtte tveka att ställa sig i våra leder. Man har påstått, troligtvis utan att hafva

tänkt det, att good templarne skulle verka för helt andra ändamål än nykterheten, fastän de begagna denna såsom skylt; vi försäkra dock heligt inför alla, att vi icke sträfva till något annat mål än folkets befrielse ur dryckenskapens nesliga bojor samt att bevara de unga och oförderfvade för att fastna i dess garn. Med politik hafva vi icke det ringaste att skaffa, utan vi lemna helt och hållet de olika partierna i deras strid om magten på det politiska området, emedan vi äro vissa derom, att intet styrelsesätt kan tillförsäkra arbetaren så stora fördelar i ekonomiskt hänseende, som de äro, hvilka han sjelf genom att afhålla sig från rusdrycker kan vinna.

En annan orsak, hvarför jag just ville tala om pligter är, att man nu för tiden tyckes vara mest böjd för att skjuta det talet om pligter och skyldigheter åt sidan och i stället oupphörligen orda om rättigheter. Arbetarne skola upplysas om sina rättigheter, säges det, och ett nästan obegränsadt antal af arbetarevänner öfverbjuda hvarandra uti att uppfinna nya rättigheter, om hvilka arbetarne böra upplysas, och hvilka de otvifvelaktigt skola erhålla, blott de vilja låta sig ledas af dessa sina vänner. Långe hafva, påstås det, embets- och penningmännen förtryckt den fattige och genom sitt oerhörda slöseri med allmänna medel pålagt honom så stora skatter, att han nära nog dignar under bördan, nu är tiden kommen, att han sjelf bör taga de allmänna angelägenheterna om hand eller egentligen anförtro dem åt sina vänner och välgörare o. s. v. i oändlighet. Vi våga dock påstå, att det samhälle, inom hvilket hvarje individ blott pockar på rättigheter, visst icke kan räknas till de lyckligaste, ty hvad blir följden deraf? Jo, alla fordra och pocka på andra, men ingen söker att i minsta mån uträtta något sjelf för sina medmänniskors väl, så vida det icke stämmer öfverens med hans egna fördelar. De sålunda pockande samhällsmedlemmarne kasta sig alltför lätt i armarna på den äfventyrare, som vet att lofva dem de största förmåner, och historien visar oss, att på detta sätt hafva de lyckligaste och kraftigaste samhällen prisgifvits åt undergång. Nej, såsom samhällsmedlemmar hafva vi

ofantligt mycket större pligter än rättigheter, och endast derigenom att den enskilde försöker att efter bästa förstånd uppfylla sina pligter, kan samhällets bestånd varda betryggadt. Den, som tänker på de stora skyldigheter, han har emot sin nästa, och som söker att samvetsgrant iakttaga dem, känner sig äfven mycket mera nöjd och lycklig än den, som endast pockar på andra, men förgäter, att hvar och en är sin egen lyckas smed.

Då jag nu går att tala om människans pligter såsom medborgare och kristen, inser jag omöjligheten af att intvinga dem alla inom den tränga ramen af ett sådant föredrag som detta, då jag dels måste taga hänsyn till den långt framskridna tiden, och dels får jag icke allt för mycket pröfva mina ärade åhörarens tålmod. Några måste jag dock påpeka, och jag tror förvisso, att om vi väl fått klart för oss, att vi hafva skyldigheter att iakttaga, skall nog en hvar under sin beröring med människorna finna, huru många de äro, och äfven af huru stor vigt det är att dem rätt uppfylla.

Såsom medborgare höfves det oss att verka för samhällets väl, men som samhället består af enskilda personer, så må vi se till, huru vi bäst kunna gagna dessa, alltid ihågkommande, att vi sjelfva äro blott en försvinnande liten bråkdel af det stora hela.

Vilja vi sålunda gagna samhället, måste vi tillse, att fattigdomen, som hvarje år synes tilltaga, måtte förminska, och att egendomen varder mera jemt fördelad. Då vi så tala, hysa vi ingalunda några socialistiska eller kommunistiska meningar, sådana som gå ut på att beröfva den idoge och sträfsamme hans med möda och omtanke förvärfvade förmögenhet och utdela den till andra, ty då gjorde man sig ju skyldig till ett orättfärdigt ingrepp i den enskildes rätt. Skulle man ock, så orättvist ett sådant handlingssätt än vore, genomföra en reduktion af de förmögnares egendom och utdela den till de fattiga, så att alla finge lika mycket, så skulle snart åter igen ett förhållande inträda, som vore lika med det nu varande, ty den redlige och arbetsamme skulle snart ånyo samla sig en liten förmögenhet, under det att den lastbare och lättjefulle inom kort

förstörde hvad han erhållit. Upphäfde man deremot all eganderätt, såsom kommunisterna vilja hafva det, så beröfvade man ju menniskan hennes dyrbaraste rättighet: att vara sin egen och att råda öfver sig sjelf och sin egendom. Då skulle lättjans och lastens trälar tillgodogöra sig den arbetsammes möda. Sådana teorier taga sig icke en gång bra ut på papperet och i verkligheten låta de aldrig realisera sig. Det är icke genom att omstörta det bestående, som allmänt väl befrämjas, utan genom att på den gamla bepröfvade grunden, som våra förfäder lagt, söka att uppföra det hus, inom hvars väggar nöden och fattigdomen icke får så hänsynslöst grassera som den hittills gjort.

Vi våga icke påstå, att dryckenskapen ensam är orsaken till fattigdomen, men det säga vi, att ett ofantligt stort antal af dem, som nu befolka försörjningsinrättningarna såväl på landet som i städerna, aldrig skulle hafva tillbragt sina sista dagar på dessa ställen, om de icke fallit offer för dryckenskapslasten. Huru många äro icke de enkor och barn, hvilka måste anlita fattigvården, sedan mannen, fadern nedstigit i drinkarens förtidiga graf! Men det är icke blott drinkaren och hans familj, som lida, ehuru dessa lida mest, äfven den måttlige gör en stor ekonomisk förlust genom bruket af rusdrycker, hvarjemte han ju alltid står i fara att blifva en drinkare, ty det är just ur de måttliges trupp som drinkarne oupphörligen rekrytera sina leder.

Man har förebrått oss, att vi kalla alla, som begagna rusdrycker, för drinkare, men denna förebräelse är helt och hållet obefogad, ty vi veta mycket väl att skilja mellan drinkare och drickare. Med drinkare mena vi en person, hos hvilken begäret efter rusdrycker öfvergått till verklig passion, så att han esomoftast herusar sig och måste, vore det ock för sista skärfven han eger, förskaffa sig den efterlängtade drycken. Drickaren deremot kan vara utan och är det äfven understundom, fast han icke anser sig behöfva helt och hållet upphöra med bruket af en dryck, som han så väl behöfver, och som för öfrigt icke gör honom någon skada, enligt hvad han sjelf tror. Låtom oss anställa en liten beräkning — med drinkaren vilja vi icke räkna, ty

både han sjelf och andra äro förut öfvertygade om, att hans dyrkan af Bacchus är ganska dyrbar — det är med drickaren vi vilja räkna. Han är naturligtvis mycket måttlig, består sig icke en gång med måltidssupen, åtminstone icke hvarje dag. Den ena dagen dricker han bara en half butelj öl (12 öre), den andra tar han sig ett par supar (12 öre); skulle han tilläfventyrs någon dag öfverskrida sin tolföresutgift, så försakar han sig en annan dag helt och hållet, så att vi öfver hufvud kunna antaga, att han förtär rusdrycker för tolf öre om dagen. Detta är ju en mycket obetydlig utgift; men om vi multiplicera 12 öre med 365, få vi den lilla nätta summan af 43 kr. och 80 öre. Tager man derjemte med i beräkningen, att huru måttlig vår vän än är, så skaffar han sig dock litet mera rusdrycker till högtiderna än vanligt. Kommer dertill en och annan familjefest under årets lopp, torde summan kunna uppgå till 50 kr. pr år, men 50 kr. tyckes mig vara mycket pengar för en arbetare. Om han i stället för att dricka upp dessa 50 kr. insatte dem på en sparbank och dermed fortfore under loppet af 20 år, skulle han ega ett kapital af 1,525 kr. Beräknar man ränta på ränta under hela tiden, blir kapitalet ännu större. Vi se således, att den måttlige äfven gör en rätt kånbar ekonomisk förlust. Någon invänder, att dessa beräkningar icke hålla streck, emedan en sjukdom lätt kan inträffa, som gör det omöjligt att för hvarje år insätta 50 kronor på banken. Men vi svara: om detta än skulle inträffa, så är det väl i alla fall bättre, att då sjukdomen kommer, hafva ett litet kapital redan samlat än att icke veta hvad hustru och barn skola lefva af, då mannen för någon vecka eller månad är urståndsatt att arbeta. Skulle man icke under 20 på hvarandra följande år kunna afsätta 50 kr., är det väl ändå bättre att göra det under 15 år af dessa 20 än att lägga sina med svett och möda förvärfvade penningar på krogdisken och i utbyte erhålla en dryck, som icke allenast icke gagnar, utan i många hänseenden utöfvar en högst skadlig inverkan på helsan och kassan.

Huru lyckligt skulle icke det samhälle vara, der en hvar sträfvade att samla sig en liten sparpenning

för oförutsedda behof, och der arbetaren icke behöfde anlita fattigvården på sin ålderdom; vid mannens frånfälle skulle icke heller den efterlevande makan stå aldeles blottställd, såsom nu ofta är fallet. Naturligtvis skulle icke fattigdomen helt och hållet försvinna, om också inga rusdrycker funnes, ty olyckshändelser, sjukdomar, dödsfall o. s. v. kunde nog vid många tillfällen sätta den mindre bemedlade ur stånd att försörja de sina; men de utgifter, man derigenom komme att vidkännas till fattigvården, blefve otvifvelaktigt mycket mindre än under nu varande förhållanden. Derjemte skulle väl den mera försigkomne med den största tillfresställelse lemna sin skärf till de fattigas understöd, då han visste, att fattigdomen icke vore sjelfförvålad.

Till våra pligter mot samhället hör äfven att göra, hvad vi kunna, för att en förminskning i brottens antal måtte åstadkommas. Ty att fångelserna fyllas af brottslingar kan väl icke gerna annat än grämma den sanne människovännen i hans innersta. Utom det att stora summor slukas till fångarnes underhåll och vård, går ju samhället miste om deras arbete, och de blifva i verkligheten samhällets fiender, hvarjemte de blifva en börda för sig sjelfva och i sitt inre antingen djupt olyckliga eller förhårdade och känslolösa. Nu är det ett otaliga gånger bevisadt factum, att de flesta brott begås under rusets inflytelse. Då brottslingen blifvit nykter och lärt sig inse vidden af sin dårskap, kan han väl djupt ångra sin förseelse samt förbanna den dryck, som så omtöknade hans hjerna, att han icke var sig sjelf mäktig och alltså icke visste, hvad han gjorde; men det är nu för sent, han sitter innesluten inom fyra väggar och afbidar sin dom: samhället har redan stämplat honom med det förfärliga ordet brottsling.

På gatan mötas vännerna en kulan afton, och efter de sedvanliga helsningarna vandra de i den största förtrolighet till krogen. De första glasen tömmas under den innerligaste vänskap, men allt efter som spritdrycken passerat deras strupar och den flygtiga finkeloljan ångat upp åt hjernan, blifva de mera högljudda och väga mindre på orden till hvarandra. Stickorden aflösas af häftig träta, och snart lemna herrarne krogen

för att leverera en liten batalj, der oftast nog den ene roar sig med att pröfva, huru stark motståndskraft den andres hufvudskål kan hafva mot ett väl applicerad slag af en snusdosa eller något annat tillhygge; blodet strömmar och den, som icke längre vill fortsätta leken, på grund deraf att han anser sig hafva fått nog, ropar på polis; ordningsmagten ingriper och escorterar kämparne till vaktkontoret, der en väl behöflig hvila väntar dem i finkan. Se der ett exempel bland de många, som tidningarna gång efter annan hafva att berätta. En annan gång stannar det icke blott vid slagsmål och blodsvite, utan det händer till och med, att någon af de i bataljen invecklade får bita i gräset.

En yngling, som nyligen aflagt maturitetsexamen vid ett läroverk och således till sina föräldrars stora glädje lyckligen kommit igenom vetenskapens trånga port, sitter tillsammans med några vänner på värdshuset »Helsan», der man anställer en libation till Bacchi ära. Lifvad af den svenska potatisdrufvans ädla arom, anser han sig i rang stå betydligt öfver en simpel handelsbokhållare och måste naturligtvis göra honom uppmärksam på sin högre ståndpunkt, men som icke heller bokhållaren vill vara den minste, uppstår en häftig träta, och då ingendera lyckas med ord öfvertyga den andra om sin öfverlägsenhet, drager vår student knifven och, ehuru ankommen af rusdryckerna, rigtar den så väl, att trätoberodern faller döende till hans fötter. Det är sant, att vi genom de ofta återkommande underrättelserna om dylika hemska bragder blifvit så känslösa, att vi föga deraf röras. Ty likasom rusdryckerna göra den, som brukar dem, mindre känslig för giftet, så finnes det äfven ett rusmedel för sinnet, som utöfvar sin förhårdande inverkan på det samma. Ja, man kan till och med gå så långt i detta hänseende, att man känner ett riktigt behof af något rafflande och finner, huru som en viss förstämning inträder, om icke tidningsredaktionen i hvarje nummer kryddar innehållet med någon underrättelse om olyckshändelser och brott. En person yttrade vid ett tillfälle: »I dag var »Fäderslandet» magert, det stod ingenting om knifskärningar och benbrott». Men hade du varit vittne till den

arma moderns djupa förtviflan och hört de qväfda suckar och skärande ångestrop, som ur hennes nästan krossade hjerta frampressades, då hon fick veta, att föremålet för hennes ömma omsorg, den, som nu var hennes stolthet, och vid hvilken de ljufvaste förhoppningar voro fästade, fördes till fängelset såsom en mördare, så skulle du väl ändå hafva lemnat rum för den tanken i ditt bröst, att du borde göra något för inskränkandet af en dryck och utrotandet af en vana, som har så olycksbringande följder. Det är mot denna dryck och mot denna vana som good templarne förklarar sitt utrotningskrig, och i denna kamp anse de sig bäst uppfylla sina pligter mot det samhälle, inom hvilket de verka. Lika lifet som de tro, att all fattigdom upphört med supsedens försvinnande, tro de, att brotten dermed skola upphöra; men de våga dock hoppas, att en ganska väsentlig factor i brottens antal skall genom deras sträfvande varda bortskaffad.

Ibland de många reformer, hvarpå man i våra dagar arbetar, intager den om rösträttens utvidgande ett särdeles framstående rum. Visserligen hafva icke arbetarne sjelfva börjat ifrå för erhållandet af politisk rösträtt, men som de nu blifvit upplysta om sina rättigheter, understödja de naturligtvis dem, som arbeta på streckets nedflyttning först till 400 och sedan till 0. Om ock ännu många tveka att understödja denna reform, så inser nog en hvar, att strömmen går åt det hållet och att den dag icke är synnerligen långt aflägsen, då hvarje till myndig ålder kommen man, som råder öfver sig sjelf och sin egendom, skall komma att verksamt ingripa i det offentliga lifvets mångahanda bestyr. Men innan den dagen kommer, måste det ligga hvarje sann fosterlandsvän om hjertat att sörja för, att icke hänsynslöse demagoger och folkledare måtte blifva de, som komma att spela herrar i samhället, de der vilja begagna arbetaren såsom den stege, hvarpå de sjelfva klättra upp till magtens höjder och sedan, då de nått sitt mål, sparka stegen omkull: det är försmå arbetarne och förråda deras sak, hvilkas gunst de förut voro så angelägna att vinna. Otaliga äro de olyckor, i hvilka sådana ränksmidare kunna störta samhället. Hafva vi

också icke så synnerligt stor anledning att frukta sådant i vårt land, så manar oss dock klokheten att i tid vidtaga sådana mått och steg, att vi sjelfva och våra efterkommande måtte förskonas från att blifva vittnen till så förfärliga missförhållanden, som historien har att berätta från andra länder, der allmän rösträtt varit införd.

De mått och steg, som måste vidtagas, innan streeket flyttas, äro att åstadkomma en allmän sjelfständighet och att omöjliggöra mutsystemets begagnande.

För att förekomma missförstånd vill jag åter en gång förklara, att jag icke anser faran ännu vara synnerligen stor, ty om också sjelfständigheten på ett och annat ställe i vårt land, lemna åtskilligt öfrigt att önska, så har man dock icke ännu hört, att mutor begagnats för erhållande af röstöfvervigt vid allmänna val, men good templarnes arbete afser icke blott den närvarande utan äfven den kommande tiden, och därför söka de med sin nykterhetssträfvan att göra folket nyktert och sålunda värdigt de politiska förmåner, som nu påyrkas såsom dess ovilkorliga rättighet. Illa handlar den person, som icke förr än den 1 Oktober börjar tänka på att lägga grund till det hus, under hvars tak han hoppas finna ett välbehöfligt skydd mot vinterkylan. Är han en vis man, börjar han tidigt på våren med grundläggningsarbetet och lagar, att väggarna uppföras under sommaren, så att han, då hösten kommer, kan inflytta i sitt nya hus. På samma sätt göra vi, då vi i synnerhet bland arbetare inskräpa nykterhetens grundsatser, icke som om good templarne skulle hålla före, att arbetare framför andra äro begifna på dryckenskap, och för den skull utvalt denna befolkning till sitt experimentalfält; nej de veta nog, att äfven andra än egentliga kroppsarbetare dricka och det ofta rätt eftertryckligt, men som dessa just icke visat någon lust att låta inskrifva sig i våra rullor, nödgas vi lemna dem och endast sysselsätta oss med de personer, som ingått i vårt sällskap, och dessa finna vi förnämligast bland det gröfre arbetets män.

Måhända kommer i en icke allt för aflägsen framtid landets väl eller ve att bero på dess talrika arbetare-

befolkning, men då så inträffar, är det af stor vigt, att denna befolkning handlar sjelfständigt. »Det dunkelt sagda är det dunkelt tänkta», yttrade vår store Tegnér, och vi skulle vilja tillägga: den, som tänker rätt, talar rätt och handlar rätt; men huru skall den kunna tänka, tala och handla rätt, som berusar sig med spritdrycker? Det är ju en känd och otaliga gånger bevisad sanning, att då alkoholen kommit in, går vettet ut, men åt vettlösa personer vågar ingen anförtro landets öden.

Vill man göra arbetaren sjelfständig, måste man göra honom nykter, ty den arbetare, som genom ett nyktert och ordentligt lefnadssätt samlat sig en liten sparpenning, känner sig trygg och beror af ingen, men åtnjuter hvarje rätt tänkande människas aktning. Han känner sina rättigheter och söker att uppfylla sina skyldigheter. Då ett riksdagsmannaval stundar, bestämmer han sig för att skänka sin röst åt den person, som han finner lämplig att fylla denna ansvarsfulla post, och utan partihänsyn, ty en sjelfständig man bekymrar sig föga om partierna, går han för att nedlägga sin sedel i valurnan. Väl läser han tidningarna, men då något organ börjar upphöja sin kandidat till skyarna och utmåla motpartiets såsom den mest afskyvärda folkhatare och påstår, att han alldeles förgäter samhällets väl och ser blott på sin egen fördel, begriper han, att det måste finnas ugglor i mossen, och låter sig deraf icke det ringaste påverkas. Under vägen träffar han möjligen en utskickad, som börjar tala om valet, visar en bunt röstsedlar och bjuder på en sup, men vår arbetare har aldrig haft för vana att vistas på krogen och allraminst tänker han att nu gå dit, då han är på väg att utöfva en medborgerlig pligt, ty han vet, att det då behöfves att vara redig i hufvudet. Hvilken lycka för samhället, om alla handlade på detta sätt! Good templarne söka att lära folket nykterhet, med nykterheten följer oberoende och sjelfständighet, men på sjelfständigheten hvilat det helas väl. På denna så välsignelserika följd af good templarnes arbete hafva många, som frukta för, att arbetaren en gång efter erhållen rösträtt skall blindt låta sig ledas af så kallade arbetarevänner, säkerligen aldrig

tänkt, och därför hafva de visat good templarsaken mindre uppmärksamhet än den förtjenar.

Exempel på vådan af allmän rösträtt, då folket icke är nyktert, sedligt och sjelfständigt finna vi, om vi vända vår uppmärksamhet »långt bort, der Tibern slingrar fram, det stolta Rom sin ljessa höjde», såsom Tegnér i sin ungdom uttrycker sig. Vi säga icke för mycket, då vi påstå, att den romerska republiken dukade under genom missbruk af den allmänna rösträtten. På Roms gator böljade en lättjefull och lastbar befolkning, som hade fått erfara sanningen af denna i bibeln uttalade allmänna lag: »Den som icke vill arbeta, han skall icke heller äta». Denna lägre befolkning, för hvilken samhällets väl betydde intet, hade dock rösträtt, och därför kunde snart sagdt hvilken äfventyrare som helst erhålla de högsta embeten genom att gå omkring bland hopen och »prensare manus», såsom det hette på romarespråket. Den som sökte ett embete stälde sig in hos folket, lät duka stora bord och bespisade tusendetals af dessa, som icke ville arbeta för sitt bröd. Då han derjemte med en synnerlig nedlåtenhet tilltalade dem, samt tryckte deras händer — naturligtvis glömde han icke heller att klandra de styrande och utveckla sitt eget program, ty detta har ännu ingen popularitetsjägare försummat — så var hans lycka gjord, ty vid nästa konsulsval rusade föremålen för hans låtsade välvilja till valurnan och röstade på sin välgörare: men så snart han blifvit iklädd »toga prætexta» och satt sig på »sella curulis», visade han sitt djupa förakt för den pöbel, som låtit köpa sig med en måltid och några handtryckningar. Roms lägre befolkning förtjente detta förakt, då den genom lättja och lastbarhet blifvit fal för de högstbjudande; men så kan aldrig en nykter och moralisk arbetare handla. Då den på detta sätt valde konsuln, ett år förvaltadt sitt embete, kunde han blifva utnämnd till profkonsul öfver någon af Roms många provinser, och då visste han nog att genom sina oerhörda utpressningar hålla sig skadelös för hvad han utgifvit genom att köpa röster af Roms pöbel. Vi tro icke att sådana försök skola lyckas bland vårt lands aktade befolk-

ning, men icke desto mindre anse vi oss böra sträfva för allmän nykterhet, på det att den fasansfulla mening, som ligger i ordspråket: »hvad gör icke tysken för pengar och svensken för en sup», aldrig måtte förverkligas i vårt offentliga lif.

Menniskan har icke blott skyldigheter såsom medborgare, hon har äfven sina pligter såsom kristen.

Då vi tala om människan såsom kristen, taga vi detta ord i en vidsträcktare och i en mera inskränkt betydelse. Några påstå, att man med kristna icke får mena andra än dem, som på sina egna hjertan erfarit kristendomens pånyttfödande kraft, och hvilka i egentligaste mening äro Kristi lärjungar; men vi hålla före, att man under detta namn äfven kan inbegripa alla, som lefva under den kristna religionens inflytande, äfven om de icke i sin andes innersta djup erfarit denna religions omskapande magt. I sitt evangelium säger Johannes: »Denne är det sanna ljuset, som upplyser alla människor, som komma i verlden», och dermed har han just uttalat den förädlade inverkan, som kristendomen utöfvar på hvar och en, som är född i ett land, der Jesu religion omfattas, och hvarest kristendomens grundsanningar predikas och tros. Ehuru vi visserligen fasthålla, att endast den är en verklig kristen, som i djupet af sitt hjerta erfar religionens tröst och dagligen mottager den himmelska kraft, som sätter honom i stånd att öfvervinna de många frestelser till synd, hvilka möta honom under lifvets strider, så påstå vi lika väl och det på de mest giltiga grunder, att hvarje människa, som lefver i ett land, der kristendomen har blifvit statsreligion, så vida hon icke genom uppenbar otro och gudsförnekelse gör sig detta sköna namn ovärdig, kan och bör i viss mening kallas kristen. Ty om hon också ännu är hvad man säger oomvänd, har hon dock rönt så mycket inflytande af Kristi människoförädlade lära, att hon blifvit — vi skulle vilja säga — kristnad. Våra lagar, våra seder, hela vårt politiska, sociala och enskilda lif har af kristendomen så förädlats, att någon jemförelse med hedningarnas förhållanden icke alls är möjlig. Men den människa, som allt ifrån sitt första framträdande i verl-

den och allt fortfarande mottager så många och så stora välsignelser af kristendomen, är ovilkorligen skyldig att försvara de evangeliska trossanningarna.

Många äro i våra dagar till den grad otacksamma mot en mild försyn, som låtit dem födas i ett kristet land, att de förneka Kristi gudom, påstå att bibeln icke är Guds ord och sálunda arbeta på att borttröfva från människohjertat den enda verkliga tröst det eger. De vilja utsläcka det ljus, som lyst så mången pilgrim ur förtviflans hemska natt till trosvisshetens saliga klarhet. Mot sådana människors läror måste en kristen med allvar uppträda. Tager man bort den kristna religionen, så har man med det samma borttagit det band, som håller de menckliga lidelserna tillbaka, öppnat dörren på vid gäffel för hedendomen; ty människans religiösa behof kan aldrig utplånas. Får hon icke tro på och dyrka den evige Guden, förskaffar hon sig snart afgudar, såsom man ju ock i våra dagar finner, att de, som förneka tillvaron af en personlig Gud, i stället tillbedja menckligheten. Men den, som en gång känt ett uppväckt samvetes oro, vet för visso, att menckligheten aldrig kunnat gifva honom den efterlångtade friden; endast tron på Kristus kunde gifva hans fridlösa hjerta ro. Man beskyller den bibeltrogne i våra dagar för inskränktthet, bigotteri och fasthållande vid sekelgamla dogmer, som icke passa för ett upplyst tidevarf. Men huru skall väl den, som under sin kamp för tillvaron, af menckor städse blifvit motarbetad, och hvars bästa handlingar blifvit misstydda, men som deremot af Gud alltid erhållit de tydligaste bevis på hans godhet, kunna annat än försvara sanningen af den lära, som under alla pröfningar lifvat hans mod och fröjdat hans hjerta?

Good templarorden är bygd på kristendomens principer utan att derfor vara en religiös sekt. Ingen behöfver afsäga sig sin särskilda öfvertygelse vid inträdet i en loge, och icke heller sedan behöfver han lida något obehag, hvilket samfund han än må tillhöra; men hvar och en måste förklara, att han tror på en helig och allsmächtig Gud, som styrer allt, och för denna orsaks skull kan ingen gudsförnekare vinna inträde i

en good templarloge. Good templarne försvara de evangeliska trossanningarna och måste göra det på grund af sina regler. Ingen är en sann good templare, som föraktar den kristna religionen.

Den, som på sitt eget hjerta erfarit den gudomliga nådens genombrytande kraft, är förbunden att verka för sina medmänniskors eviga väl. Och har han försökt att leda någon förlorad in på livets väg, så har han otvifvelaktigt funnit, att ett af de största hinder för personlig religion just ligger i seden att begagna rusdrycker. Mången kan känna sig djupt öfvertygad om nödvändigheten att söka Guds förlåtande nåd, men begäret efter rusdrycker besegrar honom, och han låter de allvarliga tankar, som Guds Ande i hans hjerta uppväckt, förjagas af dryckesbrödernes stöj och glam. Då man derjemte finner i Guds ord, att drinkare icke skola ärfva Guds rike, borde väl hvarje sann kristen understödja en verksamhet, som har till syftemål att bortskaffa de värsta stötestenarna i människans väg. Vi hafva aldrig påstått, att good templarorden kan ersätta den verksamhet, som går ut på att genom evangelii predikan återförena människan med Gud, men vi hålla dock före, att denna orden kan uti sin verksamhet liknas vid stubbrytaren och plogkarlen. Nu plägar sanningssmannen icke med oblida ögon betrakta dessa sina medhjelpare, så bör icke heller en verklig kristen med ovilja betrakta good templarnes nykterhetssträfvan, utan deruti på det verksammaste deltaga.

Huru ifrigt en kristen än arbetar på att förmå den enskilde att omfatta den i evangelium hvarje människa erbjudna nåden, bör han dock icke förgäta, att hans skyldighet är att verka för hela mensklighetens moraliska lyftning. Mycket illa har den uppfattat sin pligt såsom kristen, som säger: »hvad gör det om den ogudaktige dricker, ty äfven om han blir nykter, kan han icke inkomma i himmelen, för så vidt han icke blir rätteligen omvänd». Helst bör man naturligtvis sörja för, att en människas hjerteförhållande till Gud blir det allrabästa, men trosgnistän i hjertat kan endast den Allsmågtiges kärlek upptända, vi böra med alla lofliga medel sträfva för, att hvarje människa lyftes

från den förnedrande lastens djup till moralens och sedlighetens välsignade höjder.

En kristen bör äfven draga försorg om, att de unga och oförderfvade vårdas, så att de icke falla offer för den smygande lastens pestsmitta, ty om man aldrig så nitiskt verkar för drinkares räddning, men förglömmer att taga de unga om hand, skall man snart finna, att allt arbete är förgäfvat, ty under det att man söker efter det borttappade fåret, löper större delen af hjorden bort. Oftast finner man äfven, att arbetet bland dem, som ännu ej fallit offer för dryckenskapslasten, är mera tacksamt än ibland dem, hos hvilka begäret efter rusdrycker tagit öfverhand; ty en f. d. drinkare kan hålla sig nykter i veckor och månader, men i ett obehagadt ögonblick kan begäret återtaga hela sin fruktansvärda styrka, han faller, och dermed tyckes hela arbetet på hans förbättring vara förgäfvat, så vida han icke åter står upp och begynner på nytt den afbrutna striden mot sina gamla vanor. Har man deremot hos den unge lyckats inskräpa nykterhetens välsignelsebringande grundsatsar, så blifver han dem trogen för hela lifvet.

Alla dessa pligter hafva good templarne insett, och de söka att i sin ringa mån redligt uppfylla dem. På flere ställen i vårt land hafva äfven många utom orden stående personer gifvit sitt erkännande åt good templarne i deras ädla sträfvan. Framstående personer, på hvilkas axlar samhällets lycka i viss mån hvilat, hafva med moraliskt och pekuniert understöd bisprungit dem. En och annan af det högre presterskapet har till och med besökt deras möten och uppmanat till fortsatt verksamhet i det godas tjänst. I en stad frågade borgmästaren en good templare, då han fått veta, att en loge derstädes blifvit stiftad, om de kunde använda rådhusalen, så skulle han försöka skaffa dem tillåtelse att begagna den samma. I en annan stad, der jag nyligen varit på besök, uppmanades jag att följa med och bese ordenslokalen och fördes så af min ledsven till tingshuset, som hyresfritt upplåtits åt good templarne. Logens ordförande sitter under hvarje möte i domarens stol och de öfrige tjen-

stemännen på rådmännens platser. Den, som söker inträde i logen, måste således fram till domarebordet, han slipper dock stå till venster, ty detta är brottslingars plats; men vi hoppas, att ingen good templare skall behöfva stå på de anklagades sida: lyder han våra lagar och följer våra råd, kan han vara säker om att detta aldrig inträffar. Välvilligt hafva också många kyrkoherdar öppnat skolhusen för logernas sammanträden, hvarigenom de äro värda att med tacksamhet ihågkommas. Detta visar, att det finnes män, som verkligen vilja folkets bästa och därför veta att uppskatta en verksamhet, hvars syftemål är att sprida välsignelse i hvarje hem genom utrotandet af drycken-skapens förbannelse.

Jag tror, att det äfven inom vårt samhälle finnes personer, som verkligen vilja folkets väl, och jag tror visst icke, att alla, som hafva en bättre lott i lifvet eller fått ett embete att förvalta, derfor med nödvändighet böra anses såsom fiender till arbetaren, men det förvånar mig på det högsta, att ingen känt sig manad att visa good templarne den ringaste välvilja. Här kunde hafva varit ett godt tillfälle att visa sin kärlek till den fattigare befolkningen och att hjälpa den samma i dess sträfvan att hålla sig skadelös för de snaror, som blifvit utlagda för arbetaren, i det man tillåtit, att krogar öppnats vid hvarje större gata. Många af de mera ansedda i vår stad önska en förminskning af superiet och säga, att det vore bättre, om arbetaren i stället för att göra i politik ville se till på hvad sätt hans ställning i ekonomiskt afseende kunde blifva förbättrad. Vi bry oss icke om politiken; vi försvara religionen och äro vänligt stämda mot kyrkan; vi ära konungen och vörda de embetsmän han förordnat; vi arbeta för sedlighet och nykterhet, hvarigenom ju arbetaren sättes i stånd att erlægga sina lagstadgade utskylder till stat och kommun; men för allt detta anser man sig icke böra visa oss den allraringaste uppmuntran. Man säger: »jag tror nog, att good templarne verka godt, men jag kan icke sluta mig till dem, då det ju bara är simpelt folk der.» Är det bara simpelt folk? Nå, hyarför gå då

icke de bättre in i logen, så att det kunde blifva förnämt folk der? Om man icke vill nedlåta sig att ställa sig i våra leder eller bevista våra offentliga möten, hvarigenom man ju kunde få se, att här finnes verkligen hyggligt folk, ty då arbetaren blifvit nykter, bör han hvarken kallas simpel eller sämre, så kunde man väl ändå visa, att man värderar vår ädla sträfvan. Jag vet, att mina ord aldrig nått, och att de ej heller någonsin komma att nå fram till deras öron, som äro de tongifvande i vårt samhälle; men vid tanken på den välvilja, som de så kallade bättre i andra städer hafva visat good templarne, skulle jag med de här närvarande vilja sända den bibliska helsningen till vår stads förnämste: »Gån I och gören sammaledes!» Det är icke upprorsstiftarens oroliga och hämndfulla ande, som dikterar dessa ord. Jag älskar ordning och har sökt försvara det bestående mot oförnöjda och missledda skrikhalsar, men det kännes tungt, att de mäktige äfven skola stöta bort oss, då vi intet annat önska och för intet annat sträfva än hela samhällets bästa. Vårt samhälle har emellertid icke visat sig vara i stånd att uppfatta good templarordens betydelse, då det så litet visat sig värdera dess människovänliga verksamhet. Icke af en enda framstående person hafva vi mottagit något understöd, och den enda myndighet, till hvilken vi vid ett tillfälle vände oss med en ödmjuk anhållan att få begagna en lokal, då vår tyktes vara för liten för alla fem logerna, svarade med ett bleklagt »non possumus», det är uttydt: vi kunna icke. En stor del af befolkningen har betraktat vår sträfvan med den mest isande köld, andra hafva bemött oss med öppet hån och icke ansett det under sin värdighet att smutskasta vår ädla verksamhet med lögnaktiga beskyllningar. Med den uppriktigaste glädje vilja vi dock gifva vårt erkännande åt de ädle män, som en och annan gång på vår inbjudning bevistat våra fester, och vi äro tacksamma för den uppmuntran de gifvit oss. Som vi icke varit vana vid någon uppmuntran, erfara vi den mest oförställda glädje, då någon visar oss ett litet deltagande. Men personer finnas ock, af hvilka vi haft rätt att fordra annat, som hafva mottagit våra

inbjudningskort, lofvat att komma på våra fester; men dock aldrig satt sin fot inom vår lokal. Och man vet ju, att detta är ett sätt, hvarigenom man visar sitt djupaste förakt för inbjudaren, då man lofvar att komma och sedan uteblifver utan att ens bry sig om att anföra det ringaste till sin ursäkt.

Må dock good templarne i Örebro trots alla verdervärdigheter redligt uppfylla sina pligter mot det samhälle, som icke velat erkänna dem! Må de söka rädda hvarje drinkare och göra honom till en nyttig samhällsmedlem! Må de bära sin fana så högt, att de illasinnade icke kunna neddraga den i smutsen, och må de låta henne fritt svaja för vinden, så torde tilläventyrs de likgiltiga en gång komma under fund med, att en örn pryder dess midt! Må de framför allt komma ihåg, att om Herren icke bygger huset, så arbeta de fåfängt, som derpå bygga! Men om Gud är med oss, ho kan då vara emot oss?

**Observera annonsen på omslagets
sista sida.**

Lifförsäkrings-Aktiebolaget

Victoria

meddelar lifförsäkringar, kapital- och lifränteförsäkring på fördelaktiga vilkor.

Arbetareförsäkringar efter särskilda tabeller.

Försäkringstagare erhålla i enlighet med bolagsordningen

halfva vinsten

utan förhöjning af premierna.

Hufvudkontor: **Drottninggatan 28,**
STOCKHOLM.